
Brugge, Onze Lieve Vrouwe ter Sneeuw, 1868.

Mijnheer en vriend,¹

k Leze geern van de groote uitvindingen, om reden dat zij mij de goedheid Gods doen gedenken en dat zij mij een gedacht kunnen geven der almachtigheid van Hem die den mensch zijn schepsel zoo machtig laat zijn ende gemaakt heeft.

Ter dier gelegenheid zou ik uwe geerde lezers iets willen mededeelen, hetwelke misschien wel het meeste deel onder hun niet en weten, dat is aangaande de eerste proeven van *Dampstoven*.

Van Grieken en Romeinen en zal ik al niet vele zeggen, immers men vindt dat in alle boeken.

Heron van Alexandrien, alzoo 120 jaar voor Ons Heeren Incarnatie, wierd uitvinder van eenen dampketel, die al boven, uit eenen mond, bij kracht van den damp, eenen bal spoog; hadde hij voortgezocht hij zou 't gevonden hebben om zijn getuig plat te leggen en een soort van *canon* ervan te maken, dat ballen zou geworpen hebben.

't Is 't gene een italiaansche schilder, van 't uiterste endeken der vijftienste eeuw, Leonardo da Vinci, naging, in wiens schrijf- en teekenboeken wij een soort van dampcanon geteekend vinden, met opschrift in het italiaansch: *Come si porta in campo l'architonitro*, dat is: *hoe men den aartsdonder op het slagveld brengt*.

Maar dit is menigeen bekend. Vele min is het geweten wat Wilhem Sommerset, gezeid Wilhem van Malmesbury, een engelsch benedictiner Meunik, omtrent de jaren 1140 schreef van Gerbert, die het uitvond om eenen orgel in beweging te brengen en er den wind in te jagen, bij middel van kokende water.

Deze Gerbert was ook een Meunik, en, wat meer is, hij wierd Paus, in 999, onder den name van Silvester II, nadat hij Aartsbisschop geweest was te Rhiemen, sedert 992, en Aartsbisschop te Ravenna in Italien, sedert 995. Hij hadde in Spanjen de natuursporende wetenschappen aangeleerd, hij was er zoo ervaren in geworden, en bleef er zoo bekend om, dat, eene eeuw na zijne dood, een schismatike schrijver hem uitgaf voor eenen tooveraar, hetgene eenige eenvoudige menschen eindigden met te gelooven, klaar om de wonderen die hij deed. Ook, vooral eer hij nog Bisschop wierd, was hij te Rhiemen Professor, en hij mocht Koning Robrecht van Vrankrijk en keizer Ortho III onder zijne leerlingen tellen.

.....

1 De locatie van de originele brief is onbekend. De brief is enkel in gepubliceerde vorm beschikbaar als lezersbrief in: Rond den Heerd: 3 (22 augustus 1868) 39, p.311-312.

Zoo waren de Pausen al van over duist jaar!

Hadde Gerbert maar 400 jaar later geleefd, of had hij een ongeloovend mensch geweest, zijn naam zou in al de boeken staan, die over *dampwagens*, *dampstoven* en *dampkracht* handelen; de *grooten* mannen zouden hem doen klinken en zijne uitvindinge schatten naar weerde; maar Gerbert was Meunik, Paus, gevolgentlijk en had hij geen recht om wijs en ervaren te zijn. Zoo leeren nu wijze mannen, maar zij dolen.

Hoe Gerbert dit aan boord lei om zijn damptuig te maken, om den damp te vangen en hem te doen beweginge geven a[a]n den blaasbalg van zijn orgel, dit en zijn wij tot nu toe nog niet wijs geworden, en, waarschijnlijk en zullen wij nooit tot die kennis geraken; dit niettegenstaande en is er geen middel om te loochenen dat Gerbert de kennis bezeten hebbe, van het te nutte brengen van de dampkracht en dat Salomon de Caus, Papin, Newcomen en Watt, niet anders gedaan en hebben of 't en zij wedervinden en langzaam verbeteren 't gene een Paus, in de jaren 900 na *Christo*, reeds wist en uitgevoerd had.

Als wij alles nauwkeurig nazien, zoo komen wij altijd daarop uit, dat bijkans al de grootste uitvindingen van geestelijke mannen voortkomen, of aen geestelijke orders toe te schrijven zijn, en dat onze hedendaagsche *wijzen*, die de heilige Kerke altijd voor eene vriendinne vande onwetendheid uitgeven, zelve de onwetendste van al zijn.

Doet moedig voort, heer uitgever: Rond den Heerd komt wel te passe om al zulke vrijwillig vergetene zaken eens weêr voor den dag te brengen, en de eere te geven aen wien zij toekomt.

Uw dienaar en vriend in Christo

AD. D.

Briefbeschrijving

Verzender	Duclos, Adolf Juliaan
Ontvanger	[Gezelle, Guido]
Verzendingsdatum	05/08/1868
Verzendingsplaats	Brugge (Brugge)
Annotatie	Locatie origineel onbekend: brief is enkel in gepubliceerde vorm beschikbaar; briefversie van datering: Onze Lieve Vrouwe ter Sneeuw, 1868.
Annotatie	Locatie origineel onbekend: brief is enkel in gepubliceerde vorm beschikbaar; briefversie van datering: Onze Lieve Vrouwe ter Sneeuw, 1868.
Gepubliceerd in	Brieven XXXVII / door Adolf Duclos. - In: Rond den Heerd. - Jrg.3 (22 augustus 1868) nr.39, p.311-312

Documentbeschrijving

Fysieke bijzonderheden

Staat	volledig
-------	----------

Bewaargegevens

Bewaarplaats	locatie origineel onbekend
ID Gezellearchief	locatie origineel onbekend
Bibliotheekrecord	https://anet.be/desktop/gga/nl/opacgga/nr=tg:gga_6.26931

Inhoud

Incipit	'k Leze geern van de groote uitvindingen, om
Tekstsoort	brief
Talen	Nederlands; Italiaans

Gevolgde codeerpraktijk

De tekst werd diplomatisch getranscribeerd, en aangevuld met een editoriale laag.

De oorspronkelijke tekst werd ongewijzigd getranscribeerd; alleen typografische regeleindes en afbrekingstekens, en niet-betekenisvolle witruimte werden genormaliseerd.

Auteursingrepen in de tekst (toevoegingen, schrappingen), en latere redactie-ingrepen (schrappingen, toevoegingen, taalkundige notities) door de lezer werden overgenomen en expliciet gemarkeerd.

Voor een aantal tekstfenomenen werden naast de oorspronkelijke vorm ook editeursingrepen opgenomen in de transcriptie: oplossingen voor niet-gangbare afkortingen en correcties voor manifeste fouten. Daarnaast bevat de transcriptie editeursingrepen ter verbetering van de leesbaarheid (toevoegingen, reconstructies) of ter motivering van transcriptie-beslissingen (aanduiding van onzekere lezingen, weglating van onleesbare tekst). Alle editeursingrepen worden expliciet gemarkeerd.

Colofon

Titel	05/08/1868, Brugge, Adolf Juliaan Duclos aan [Guido Gezelle]
Editeur	Koen Calis; Publicatie; Liesbeth Langouche (research); Marc Carlier (research)
Wetenschappelijke leiding	Els Depuydt
Partners	Openbare Bibliotheek Brugge (Guido Gezellearchief); Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren); Instituut voor de Studie van de Letterkunde in de Lage Landen (ISLN) (Piet Couttenier, Universiteit Antwerpen); Guido Gezellegenootschap
Uitgever	Guido Gezellearchief, KANTL/CTB
Plaats van uitgave	Brugge, Gent
Publicatiedatum	2025
Beschikbaarheid	Teksten en afbeeldingen beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding - Niet Commercieel licentie.
Disclaimer	De editie van de Guido Gezellecorrespondentie is het resultaat van een samenwerkingsproject met vrijwilligers. De databank is in opbouw, aanvullingen en opmerkingen kunnen gemeld worden aan els.depuydt@brugge.be .
Citeren	Een brief kan worden geciteerd als: [Naam van editeur(s)], [brieffschrijver aan briefontvanger, plaats, datum]. In: GezelleBrOn, Wetenschappelijke editie van de correspondentie van Guido Gezelle. [publicatiedatum] Available from World Wide Web: [link]
